

De onafwendbare verspreiding van computertechnologie en telematica zal vele gewenste en ongewenste gevolgen hebben voor de economische, sociale, culturele en ruimtelijke structuur van de samenleving. Ook de positie van de stad zal hierdoor veranderen. Om de positieve gevolgen van de telematica te realiseren en de negatieve zoveel mogelijk te vermijden of te compenseren, moet voor de telematica een doordachte sociale en ruimtelijke vormgeving worden gekozen. De economische mogelijkheden kunnen benut worden door een versterking van de infrastructuur. Mogelijke negatieve gevolgen, zoals toenemende vervanging van directe communicatie tussen mensen door indirecte telecommunicatie, kunnen worden tegengegaan door het versterken van het wonen, recreëren en werken in de stad; van de stad als ruimte voor sociale contacten en zingeving.

KEES VAN DER MEULEN *

Dit is in het kort het uitgangspunt van een ontwerp voor de stad in het informatietijdperk, waarmee een samenwerkingsverband van architecten, een stedenbouwkundige en een informaticadeskundige de derde prijs heeft gewonnen in een prijsvraag van de Stichting Telematica 2025.¹ 'Voorbeeldstad' was Amsterdam. Centraal in het ontwerp staan de verbetering van het leefklimaat en de verbetering van de infrastructuur.

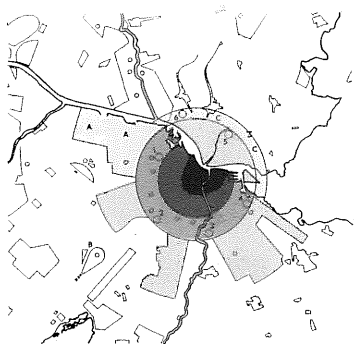
Het centrale uitgangspunt leidt tot een ruimtelijke indeling van Amsterdam in een viertal zones die ieder een specifieke functie hebben (figuur 1). In het centrum en in de binnenstad ligt de nadruk op de woonfunctie en de stedelijke recreatie. Dit laatste is van belang, onder andere omdat de toepassing van telematica steeds meer vrije tijd tot gevolg zal hebben. Daarom is het 'Circus Maximus' ontworpen op het Museumplein (figuur 2). Onder de tribunes tegenover de reeds aanwezige musea bevinden zich kleinere musea, galeries, ateliers en winkeltjes. Aan de andere zijde worden onder de tribunes woningen aangebracht

Ring

In de zone rond de binnenstad is een versterking van de economische activiteiten voorzien. Infrastructurele knooppunten - poorten - en concentraties van bedrijven en kantoren zijn hier te vinden. Zo kan het autoverkeer in de stad radicaal worden teruggedrongen, iets dat essentieel is voor het leefklimaat in de stad. Overigens bevat de 'ring' ook woningen, terwijl in de binnenstad wel degelijk (kleinschalige) bedrijvigheid blijft bestaan.

Sloterdijk is één van de 'poorten' (figuur 3). Aansluitend op het station krijgen trams en bussen een route op verhoogd niveau. Hieronder bevindt zich de promenade voor voetgangers en een wandelgebied langs het water. De 'werkeilanden' omvatten op de onderste lagen de parkeergarages en

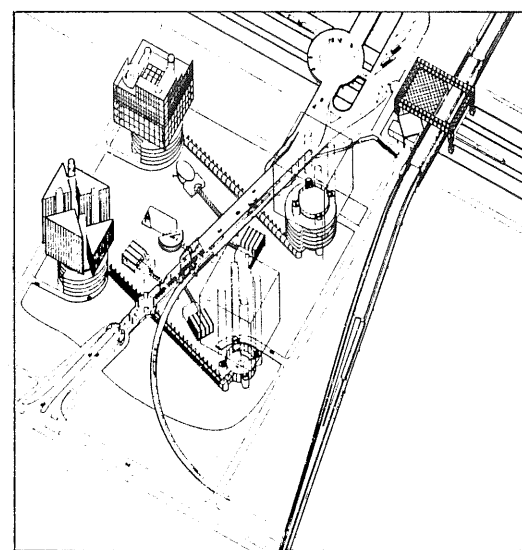
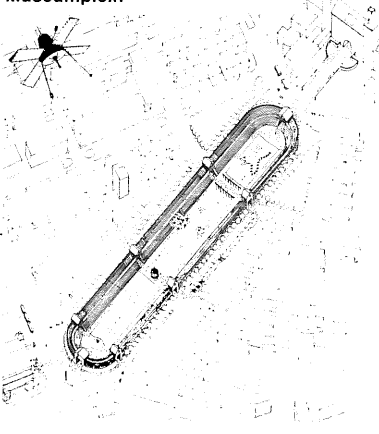
Telematica dienstbaar maken aan welzijn

Figuur 1: Amsterdam verdeeld in een viertal zones.

	Centrum	NS-station
	Binnenstad	Poort
	Ring	1 = Nieuwe Haarlemmerpoort
	Buitenstad	2 = Haagse Poort
		3 = Utrechtse Poort
		4 = Gooise Poort
		5 = Waterlandse Poort
		6 = Zaanse Poort
A = Havengebied		
B = Schiphol		
C = Overgangsbied naar Waterland		

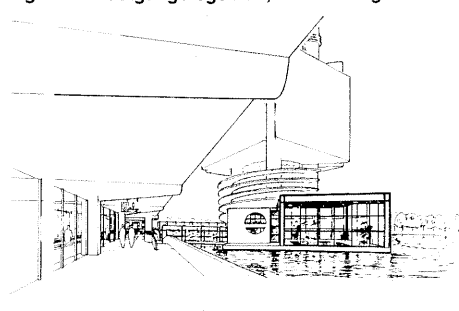
Figuur 2: Circus Maximus op het Museumplein

Figuur 3: Sloterdijk, één van de 'poorten'

Figuur 5: De knooppunten van het glasvezelnet zichtbaar gemaakt

Figuur 4: Voetgangersgebied, voorzieningen

daarboven elk 50.000 m² voor de huisvesting van kantoren en hoogwaardige productieprocessen. Deze 'smart buildings' staan in het water, waarin tevens bouwwerken drijven die door middel van pendels zijn verbonden met de promenade. Het gaat hier om winkels, culturele voorzieningen, restaurants en sporthallen (figuur 4).

Een hoogwaardige infrastructuur is essentieel in het ontwerp. Het glasvezelnet ligt onder de grond; om dit zichtbaar te maken worden op de knooppunten van het net bundels perspex staven geplaatst op een hardglazen plaat. Daaronder bevindt zich de lichtbron die de staven in verschillende kleuren verlicht (figuur 5).

Zo worden de stadsbewoners er telkens aan herinnerd dat zij leven in het telematicatijdperk. Een tijdperk, waarin de telematica weliswaar een belangrijke rol speelt, maar ondergeschikt moet zijn aan het welzijn van de mens.

* Redactie AGORA

1. Het samenwerkingsverband bestaat uit: Peter van den Besselaar (Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Sociaal-Wetenschappelijke Informatica); Boudewijn Delmee (Buro voor Stedenbouw Ir. F.J. Zandvoort bv Amsterdam); Martien van Goor en Bart Mispelblom Beyer (Onno Greiner-Martien van Goor Architecten bv, Amsterdam). Met medewerking van René Roussingh en Kick Schneiders.